

ԱՄԱԼՅԱ ՍԱՐԻԲԵԿՅԱՆ

*ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետի պրոֆեսոր,
ՀՀ Նախագահի աշխատակազմին առընթեր Ազգային
անվտանգության խորհրդի քարտուղարի խորհրդական,
տնտեսագիտության թեկնածու*

**ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ. ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԵՎ ՄՈՏԵՑՈՒՄՆԵՐԸ**

Կոռուպցիան այսօր դարձել է ազգային և միջազգային անվտանգության սպառնալիք, ինչն էլ պայմանավորում է կոռուպցիայի դեմ պայքարի կարևորության գիտակցումը:

Այստեղ շատ է կարևորվում կոռուպցիոն երևույթների մշտական ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը՝ որպես հակակոռուպցիոն քաղաքականության արդյունավետ իրագործման երաշխիք: Կոռուպցիոն ռիսկերով պայմանավորված սպառնալիքների անընդհատ աճի պայմաններում կարևոր է կոռուպցիայի դեմ պայքարը դիտարկել որպես ազգային անվտանգության կարևոր բաղադրիչ:

Հիմնաբառեր. կոռուպցիա, հակակոռուպցիոն քաղաքականություն, ազգային անվտանգություն, ազգային անվտանգության սպառնալիք, կոռուպցիոն ռիսկ:

Կոռուպցիան այսօր դարձել է ազգային և միջազգային անվտանգության լրջագույն սպառնալիք: Այստեղ առանձնակի կարևորվում է կոռուպցիայի ճիշտ ընկալման և դրա դեմ պայքարի կարևորության գիտակցման խնդիրը:

**Կոռուպցիոն երևույթների դրսևորումները և դրանց
պատճառահետևանքային կապերը**

Համաձայն Web of Science-ի աղբյուրների կոռուպցիան քննարկվել է դեռևս 1898 թվականից (Social Sciences Citation Index, SSCI): Այն նոր շեշտադրումներ է ձեռք բերել 1975 (Arts & Humanities Citation Index, A&HCI) և 1990 (Conference Proceedings Citation Index- Social Science and Humanities, CPCI-SSH) թվականներին: Դեռևս 1904թ. Հենրի Ֆորդն իր «Մունիցիպալ կոռուպցիան» աշխատությունում առաջին անգամ բարձրեցնում է քաղաքական կոռուպցիայի հարցը [10, էջ 673-686]: Հետագայում, տնտեսական ակտիվացմանը զուգահեռ, ամերիկյան իշխանական

կառույցներում ի հայտ եկած ոչ օրինական բիզնեսի և կաշառակերության երևույթներին լուրջ անդրադարձ է կատարում Ռոբերտ Բրուկսն իր «Կոռուպցիան ամերիկյան քաղաքականությունում և կյանքում» աշխատությունում [9, Շ. 65]: Կոռուպցիոն երևույթների ծավալման նոր դրսևորումներին է անդրադառնում նաև Գ.Գ. Վիլսոնը, իր «Կոնգրես. կոռուպցիա և փոխզիջում» մենագրությունում [13, էջ 169]: Կոռուպցիան բավական բուռն քննարկաման առարկա է դառնում անցյալ դարի 70-ականներին՝ պայմանավորված այդ երևույթի լայն ծավալմամբ և նոր դրսևորումներով: Պետությունը շարունակելով դիտարկվել որպես քաղաքական կոռուպցիայի հիմնական հարթակ, աստիճանաբար անցում է կատարվում դեպի տնտեսական հենք: 90-ականներին կոռուպցիայի տնտեսական մեկնաբանությունները դառնում են գերիշխող [11, էջ 399-457], [12, էջ 77-114], [14, էջ 1-11]:

Կոռուպցիան համարվում է նաև սոցիալական երևույթ: Ժամանակակից պայմաններում, կոռուպցիան որպես կառավարման համակարգի բաղկացուցիչ, սերտորեն փոխկապակցված է քաղաքական, տնտեսական, մշակույթային և այլ համակարգերի հետ, ինչն էլ պայմանավորում է կոռուպցիոն երևույթների և դրանց հետևանքների փոխազդեցությունը (տե՛ս **Աղյուսակ 1**):

Ամփոփելով կոռուպցիոն դրսևորումների փոխկապակցության և փոխազդեցության այս դիտարկումը, կարելի է ամենաընդհանրական ձևով կոռուպցիան բնորոշել որպես՝ օրենքի գերակայության սկզբունքի խախտման պայմաններում քաղաքական ու տնտեսական կայունության, և, հետևաբար նաև, սոցիալական միասնության խաթարում և հասարակական-քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական, մշակույթային ու բարոյա-հոգեբանական բազմակողմ հարաբերությունների «համակարգային աղճատում ու ձևախեղում»: Այս ամենը լուրջ վտանգ է ցանկացած երկրի ազգային անվտանգությանը: Սա նշանակում է, որ կոռուպցիայի դեմ պետք է տանել անողորք և հետևողական պայքար:

Աղյուսակ 1

Կոռուպցիոն դրսևորումները և հետևանքները

Կոռուպցիայի տեսակները	Կոռուպցիայի բնորոշիչները	Կոռուպցիայի հետևանքները
Մշակութային	Կոռուպցիան որպես մշակութային երևույթ	աշխարհայացքային և մտածողական անբարենպաստ փոփոխություններ
Գաղափարախոսական	Պետական պաշտոնյայի ու նրա միջավայրի շահերի գերադասում՝ ազգային շահին	նյութական, բարոյական կորուստներ՝ ի օգուտ առանձին անհատների
Քաղաքական	Կոռուպցիան որպես իշխանության համար պայքարի և հարստացման միջոց	<ul style="list-style-type: none"> • իշխանական բոլոր մակարդակներում հարաբերությունների ձևախեղում, երկրի շահերի խաթարում, • հասարակությունից իշխանության օտարում, • երկրի վարկի անկում
Տնտեսական	Տնտեսության ստվերայնացում	<ul style="list-style-type: none"> • ստվերային տնտեսության ինստիտուցիոնալացում, • հարկային մուտքերի նվազում, սոցիալական խնդիրների սրում, • տնտեսության ոչ արդար մրցակցություն, • անբարենպաստ ներդրումային միջավայր
Սոցիալական	Սոցիալական խմբերի միջև հարաբերությունների աղճատում	<ul style="list-style-type: none"> • եկամուտների ոչ արդար վերաբաշխում և սոցիալական շերտավորում, • սոցիալական լարվածության աճ • տնտեսական և քաղաքական կայունության նվազում:
Հոգեբանական	Կոռուպցիոն վարքագծի արմատակալում	<ul style="list-style-type: none"> • անհատի և հասարակության վարքագծի ձևախեղում՝ ի խթան կոռուպցիոն դրսևորումների
Կենցաղային	Կենցաղային մակարդակում պարտադրված «տնտեսական ծախս»	կենցաղային ծախսերի հավելում:

*Մշակումները կատարվել են հողվածի հեղինակի կողմից:

Կոռուպցիոն իրավիճակը և հակակոռուպցիոն քաղաքականությունն ազգային անվտանգության համատեքստում. միջազգային փորձը

Կոռուպցիան այսօր էլ աշխարհում շարունակում է մնալ բարձր մակարդի վրա: Չնայած դեռևս ոչ մի երկիր չի կարողացել ազատվել կոռուպցիայից, այնուամենայնիվ որոշ երկրներ կարողացել են էականորեն նվազեցնել կոռուպցիայի մակարդակը: Համաձայն կոռուպցիայի վերաբերյալ միջազգային գնահատականների (տե՛ս **Աղյուսակ 2**), հետազոտության առարկա հանդիսացող 153 երկրների շարքում կոռուպցիայի ցածր մակարդակով առաջին տասնյակում են գտնվում Դանիան, Ֆինլանդիան, Շվեդիան, Նոր Զելանդիան, Նիդեռլանդները, Նորվեգիան, Շվեյցարիան, Սինգապուրը, Կանադան, Գերմանիան, Լյուքսեմբուրգը և Միացյալ Թագավորությունը: Կոռուպցիայի բարձր մակարդակով առանձնապես աչքի են ընկնում Ադրբեջանը, Ռուսաստանը, Ուկրաինան, Ղազախստանը, Իրանը և այլն:

Համաձայն այս գնահատումների, Հայաստանում կոռուպցիան՝ համեմատած տարածաշրջանային երկրների հետ, գտնվում է հարաբերական բարվոք վիճակում՝ 153 երկրների շարքում զբաղեցնելով 95-րդ տեղը:

Ուսումնասիրելով աղյուսակում բերված դիրքային գնահատականները, կարելի է ասել, որ բոլոր բարձր դիրքերում գտնվող երկրներն ունեն բարձր կենսամակարդակ, որոնք իրականացնում են արտահայտված սոցիալական քաղաքականություն (սրանք հիմնականում եվրոպական, մասնավորապես Սկանդինավյան երկրներն են): Պետք է նշել, որ այս երկրներում հակակոռուպցիոն միջոցառումները կրում են բավական մեղմ՝ դեմոկրատական բնույթ, որտեղ մեծ ներուժ և իրական հնարավորություն ունի հասարակական հսկողությունը: Ավելին, համաձայն Կոռուպցիայի դեմ կոնվենցիայի [5], որին միացել են այդ երկրները, հասարակությունն իրավունք ունի իրականացնել իրավական ակտերի անկախ հակակոռուպցիոն փորձաքննություն: Այստեղ մեծ է նաև զանգվածային տեղեկատվական միջոցներն դերը, որոնք ունեն լայն ազատություն և մեծ ազդեցություն՝ հասարակական գիտակցության վրա: Այս տեսակետից կարելի է ասել, որ մեղմ հակակոռուպցիոն քաղաքականությունն բավական արդյունավետ է:

Պետք նշել, որ կոշտ հակառուպցիոն քաղաքականությունը ոչ միշտ է ապահովում բավարար արդյունք: Դրա փայլուն օրինակ է Հինաստանը, որը, շարունակելով զբաղեցնել ոչ բարենպաստ դիրք (153 երկրների շարքում 83-րդ տեղը), կոռուպցիայի դեմ պայքարում չի կարողանում ապահովել էական առաջընթաց: Հետաքրքիր է, որ կոշտ հակառուպցիոն քաղաքականություն է վարում նաև Սինգապուրը, որը մտնում է կոռուպցիոն ցածր մակարդակով երկրների առաջին տասնյակ: Կա կարծիք, որ կոշտ հակառուպցիոն քաղաքականությունն ավելի արդյունավետ է փոքր երկրների համար:

Աղյուսակ 2.

Կոռուպցիան միջազգային գնահատականներում ` 2016 թ. դրությամբ

Երկրի դիրքը	Կոռուպցիայի գնահատականը /ինդեքսը /CPI2015/	Երկիրը	Համաշխարհային բանկ /CPIA/	Համաշխարհային տնտեսական ֆորում /EOS/	Բերթելսման հիմնադրամ /TI/	Համաշխարհային մրցունակության տարեգիրք /IMD/	Բերթելսման հիմնադրամ /SGI/	Համաշխարհային արդարադատության նախագիծ /ROL	Միջազգային երկրի դիսկի ուղեցույց ZPRS/	Economist Intelligence Unit	IHS Global Insight	Freedom House NIT	Աղբյուրների քանակը
Զարգացած երկրների առաջին քսանյակը													
1	91	Դանիա		89		96	97	88	98	88	83		7
2	90	Ֆինլանդիա		93		91	89	88	98	88	83		7
3	89	Շվեդիա		89		87	89	88	98	88	83		7
4	88	Նոր Զելանդիա		92		93	81	83	98	88	83		7
5	87	Նիդերլանդներ		84		85	97	85	89	88	83		7
5	87	Նորվեգիա		92		84	73	90	98	88	83		7
7	86	Շվեյցարիա		87		88	89		89	88	73		6
8	85	Սինգապուր		92	75	87		90	79	88	83		8
9	83	Կանադա		79		79	81	79	89	88	83		7
10	81	Գերմանիա		72		83	81	80	89	88	73		7
16	76	ԱՄՆ		69		74	89	74	79	88	73		8

Երկրի դիրքը	Կոռուպցիայի գնահատականը /ինդեքսը /CPI2015/	Երկիրը	Համաշխարհային բանկ /CPIA/	Համաշխարհային տնտեսական ֆորում /EOS/	Բերթելեման հիմնադրամ /TI/	Համաշխարհային մրցունակության տարեգիրք /IMD/	Բերթելեման հիմնադրամ /SGI/	Համաշխարհային արդարադատության նախագիծ /ROL	Միջազգային երկրի ռիսկի ուղեցույց ZPRS/	Economist Intelligence Unit	IHS Global Insight	Freedom House NIT	Աղբյուրների քանակը
Զարգացող և անցումային երկրները													
32	61	Իսրայել		64		56	65		60	71	52		6
48	52	Վրաստան		69	53			62			32	44	5
66	42	Թուրքի		53	45	42	41	33	41	38	42		8
69	41	Բուլղարիա		38	53	32	49	32	41	38	42	47	9
83	37	Չինաստան		49	36	39		28	31	38	32		8
95	35	Հայաստան		45	28				31		32	37	5
119	29	Ադրբեջան		37	23				21	38	32	21	6
119	29	Ռուսաստան		38	28	33		28	21	38	22	21	8

Աղբյուրները. աղյուսակի գլխամասում նշված 2016-2017թ.թ. միջազգային հրապարակումները, https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016

*Մշակումները կատարվել են հողվածի հեղինակի կողմից:

Գոյություն ունեն նաև հակակոռուպցիոն այլ ռազմավարություններ, մասնավորապես՝ կոռուպցիայի պատճառների վերացման համակարգային ռազմավարություն, «պատերազմի ռազմավարություն», գիտակցված պասիվության ռազմավարություն [7], որոնք արդյունավետորեն կիրառվում են՝ կախված երկրում ստեղծված իրավիճակից և ազգային անվտանգության խնդիրներից: Գլոբալ զարգացումների արդի պայմաններում, հակակոռուպցիոն ռազմավարություններում կոռուպցիան պետք է դիտվի որպես արտաքին ու ներքին սպառնալիք և ազգային անվտանգության լրջագույն հիմնախնդիր:

Միջազգային մակարդակում կոռուպցիայի դեմ պայքարը պետք է բխի համաշխարհային հասարակության անվտանգության ապահովման խնդիրներից և խարսխված լինի կազմակերպչական, քաղաքական, իրավական համալիր միջոցառումների վրա [1, էջ 65-73], որոնք են.

- կոռուպցիոն իրավախախտումների որակավորման միջազգային ստանդարտների մշակումը և դրանց հետևողական ներդրումը,
- թափանցիկության պահանջների մշակումը և համապատասխան մթնոլորտի ձևավորումը,
- հասարակական հակակոռուպցիոն տրամադրությունների ձևավորումը և հակակոռուպցիոն մթնոլորտի ապահովումը,
- կոռուպցիոն իրավախախտումներով պայմանավորված կորուստների փոխհատուցման և պատժելիության մթնոլորտի ապահովումը,
- կոռուպցիայի դեմ պայքարի ինստիտուցիոնալիզացիան և այլն:

Նշված նպատակներին հասնելու համար ընդունվել են մի շարք կոնվենցիաներ և գործում են բազմաթիվ միջազգային կազմակերպություններ: Այստեղ շատ կարևոր է միջազգային մակարդակով հակակոռուպցիոն քաղաքականության իրագործման մասնակիցների համագործակցությունը, ինչպես նաև կոռուպցիայի դեմ պայքարի հետևողականությունը:

Կոռուպցիոն դրսևորումները և հակակոռուպցիոն քաղաքականությունը Հայաստանի Հանրապետությունում. ազգային անվտանգությունն այդ համատեքստում

Կոռուպցիայի գոյությունը՝ որպես բարդ, բազմակողմ և բազմաշերտ երևույթ, պայմանավորված է բազմաթիվ գործոններով: Մեր երկրի համար կոռուպցիան պայմանավորող որոշիչ գործոն է համարվում պատմականորեն ձևավորված (արևելքի երկրներին բնորոշ վարքագծային նորմ, իսկ հետագայում սովետական շրջանում արմատակալած) «կոռուպցիոն մտածողությունը»: Իհարկե, կոռուպցիան հանդիսանում է ոչ միայն բացասական պատմական փորձի արդյունք: Ժամանակակից Հայաստանի հասարակական-քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական իրավիճակին բն-

րոշ են կոռուպցիայի բավական ծանրակշիռ իրավական, ինստիտուցիոնալ, սոցիալական, տնտեսական, քաղաքական, մշակույթային և այլ գործոններ (տե՛ս Աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3

Կոռուպցիան պայմանավորող գործոնները ՀՀ-ում

Կոռուպցիան պայմանավորող գործոնները	Գործոնային բնորոշիչները
1. Կոռուպցիայից կախվածությունը և մրաժողությունը՝ որպես խորհրդային վաթ փորձի արդյունք	
1.1. Կառավարման ուղղահայացը՝ սոցիալական հարաբերությունների համատարած պետականացման	<ul style="list-style-type: none"> • ենթակաների լիազորությունների հստակ սահմանում վերադասի կողմից և դրանց խիստ վերահսկողություն, • կառավարման ներքին օղակների նախաձեռնության տեղափոխում «ստվեր», որտեղ ձևավորվում է այն գինը, որը, որպես վճար, տրվում է չթույլատրված գործողության դիմաց:
1.2. հորիզոնական սոցիալական կապերի թերզարգացվածությունը	Չկայացած քաղաքացիական հասարակություն
1.3. Սովետական բաշխիչ համակարգի փորձը	Սովետական համոզմունքը, որ նյութական բարիքների հասանելիությունը որոշվում է ոչ այնքան աշխատանքային ջանքերով, որքան մարդու ունեցած դիրքով:
1.4. իշխանություն-ենթակա հարաբերությունների կազմակերպման ոչ իրավական հիմքերը	Իշխանական լիազորությունների իրացումը հաճախ բխում է ոչ թե իրավունքից, այլ իշխանության սուբյեկտիվ կամայականությունից. իշխանությունը շարունակում է մնալ ավելի բարձր, քան օրենքը:
2. Արդի սոցիալ-քաղաքական իրավիճակով պայմանավորված գործոններ	
2.1. Իրավական	Սոցիալական հարաբերությունները կարգավորող ոչ կատարյալ նորմատիվ հենքը, կոռուպցիան կանխող ոչ արդյունավետ համակարգը, բնակչության ցածր իրավական մշակույթը:
2.2. Ինստիտուցիոնալ	Կառավարման ոչ ռացիոնալ համակարգը, քավոր-սանիկային հարաբերությունները, իշխանության կենտրոնացվածությունը, ոչ լիարժեք անկախ դատական համակարգը:
2.3. Տնտեսական	Տնտեսական ոչ ռացիոնալ հարաբերությունները, անարդար մրցակցությունը, ստվերի աճը, ցածր հարկային մուտքերը և սոցիալական խնդիրները:

2.4.Սոցիալական	Քաղաքացիական հասարակության ցածր ակտիվությունը, ոչ լիարժեք տեղեկատվական ազատությունը, ՉԼՄ-ների թույլ դերը:
2.5.Քաղաքական	Անազնիվ քաղաքական մրցակցությունը, ժողովրդի անվստահությունը իշխանությունների նկատմամբ:
2.5.Մշակույթային	Քաղաքացիների վատ կազմակերպվածությունը և հասարակական պասիվությունը՝ տարաբնույթ կամայականությունների դեմ:

*Մշակումները կատարվել են հողվածի հեղինակի կողմից:

Այսպիսով, կոռուպցիան ախտահարելով հասարակական կյանքի համարյա բոլոր ոլորտները, հանգեցնում է ազգային անվտանգության լուրջ խնդիրների:

Նման իրավիճակում արդյունավետ հակակոռուպցիոն քաղաքականությունը պայմանավորված է ոչ այնքան կոռուպցիայի դեմ պայքարի ռազմավարական միջոցառումներով, այլ այդ միջոցառումների կյանքի կոչման համար անհրաժեշտ նախապայմանների ապահովումով, մասնավորապես.

- պետական կառույցների հաշվետվողականության և թափանցիկության ապահովում,
- հակակոռուպցիոն քաղաքական փաստաթղթերի, օրենսդրական ու ենթօրենսդրական ակտերի ընդունում և իրական կյանքում դրանց արդյունավետ ներդրում,
- կոռուպցիայի դեմ պայքարում պետական իշխանության կողմից «քաղաքական կամքի» դրսևորում,
- երկրում բարոյա-հոգեբանական մթնոլորտի բարելավում,
- քաղաքացիական հասարակության զարգացման ապահովում,
- անկախ ՉԼՄ-ների համակարգի զարգացում,
- կրթական միջոցառումներ՝ ուղղված իրավական գրագիտության ապահովմանը և օրենքի նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանը,
- պետության ու մասնավոր հատվածների և հասարակության սերտ համագործակցության ապահովումը և կոռուպցիայի դեմ պայքարի հետևողական իրականացումը:

Այստեղ կարևոր է կոռուպցիայի դեմ պայքարը դիտարկել որպես հասարակական-տնտեսական զարգացման կարևոր գերակայություն և Ազգային անվտանգության լուրջ բաղադրիչ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ

1. **Ахметова Н.А.**, Международный опыт противодействия коррупции // Власть, 2009. № 12. С. 73-75.
2. Большая советская энциклопедия.Т.27, Большая советская энциклопедия, М.:Сов. Энциклопедия,1977, С. 94.
3. **Гоббс Т.**, Левиафан или материя, форма и власть государства церковного и гражданского / Т. Гоббс — М.: «Мир», 1936. , С. 229.
4. **Качкин А.В.**, Коррупция в современной России / А.В. Качкин, М: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003., С. 196.
5. Конвенция Организации Объединенных Наций против коррупции, 31.10.2003, СПС «Консультант плюс»,
6. Международная коррупция и опыт борьбы с ней, Антикоррупционер, 2008, №1.
7. **Монатик Л. Ю.**, Сравнительный анализ стратегий борьбы с коррупцией.
8. **Сото де Э.**, Загадка капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем остальном мире, М.: Олимп Бизнес, 2001. С. 105.
9. **Brooks, R.C.**, Corruption in American politics and life. New York: Dodd, Mead and Co, 1910. [2nd ed. New York: Arno Press, 1974]
10. **Ford, H.J.**, Municipal corruption, Political Science Quarterly, 1904. Vol. 19. No. 4.
11. **Treisman, D.**, The of corruption: A cross-national study, Journal of Public Economics, 2000. Vol. 76. No. 3.
12. **Schneider, F., Enste, D.H.**, Shadow economies: Size, causes, and consequences, Journal of Economic Literature, 2000. Vol. 38. No. 1.
13. **Wilson, H.H.**, Congress: Corruption and compromise. New York: Rinehart, 1951.
14. **Wei, S.J.**, How taxing is corruption on international investors?, Review of Economics and Statistics. 2000. Vol. 82. No. 1.

АМАЛЯ САРИБЕКЯН

*ЕГУ, Профессор факультета экономики и менеджмента,
советник секретаря Совета национальной безопасности
при администрации Президента РА,
кандидат экономических наук*

**КОРРУПЦИЯ КАК УГРОЗА НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ:
ЗАДАЧИ И ПОДХОДЫ АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ**

Коррупция сегодня стала угрозой национальной и международной безопасности, что и обуславливает важность осознания борьбы против нее. Важным представляется постоянный анализ коррупции для беспрестанной корректировки и осуществления антикоррупционной политики. В условиях непрерывного роста угроз, определяемых коррупционными рисками, борьбу против коррупции необходимо рассматривать как важный компонент Национальной Безопасности.

Ключевые слова: коррупция, антикоррупционная политика, национальная безопасность, угроза национальной безопасности, коррупционный риск.

AMALYA SARIBEKYAN

*YSU, the Faculty of Economics and Management, Professor,
Counselor of the Secretary of the National Security
Council Office to the President of RA,
PhD in Economics*

**CORRUPTION AS A THREAT TO NATIONAL SECURITY: TASKS AND
APPROACHES TO ANTICORRUPTION POLICY**

Today, corruption has become a threat to national and international safety which determines the importance of realizing the struggle against it. The permanent analysis on corruption is essential for non-stop correction and implementation of anti-corruption policy. Under conditions of the continuous growth of the threats conditioned by corruption risks, the struggle against corruption is to be observed as an important component of National Security.

Keywords: corruption, anti-corruption policy, national security, threat to national security, anti-corruption strategy, corruption risks.